

Hadžija HADŽIABDIĆ
Sarajevo
hadzija.afbih@gmail.com

UDK/UDC: 930.25(497.497.6)"2024"(063)(082)

**ZBORNİK RADOVA - Četvrti kongres arhivskih radnika
Bosne i Hercegovine, Travnik, 19-21. juni 2024. godine,
Sarajevo 2025, 257 str.**

Godine 2025. publikovan je *Zbornik radova sa Četvrtog kongresa arhivskih radnika Bosne i Hercegovine*. *Zbornik radova* ima za cilj predstaviti stručnoj, arhivističkoj, ali i naučnoj javnosti, radove koji su izlagani na *Četvrtom kongresu arhivskih radnika Bosne i Hercegovine* iz oblasti historije i informacijskih nauka. Kongres je održan u Travniku, Vlašić od 19. do 21. juna 2024. godine. Na Kongresu su učestvovali eminentni stručnjaci iz oblasti historijskih, arhivskih i informatičkih nauka. Svoja stručna izlaganja iznijeli su izlagači iz Bosne i Hercegovine, Slovenije, Hrvatske, Srbije i Sjeverne Makedonije.

Kongres je tretirao dvije teme *Arhivska građa vjerskih zajednica i Savremeni pristupi u obradi arhivske građe (s akcentom na standarde i digitalne platforme)*. Od ukupno 27 izlaganih tema, njih 20 se odnosilo na aktuelna pitanja arhivske građe vjerske provenijencije. Ostale teme, njih 7, odnosile su se na zaštitu, upravljanje, korištenje, standarde i prezentaciju elektronske arhivske građe.

Nažalost, svi izlagači sa Kongresa nisu dostavili svoje radove za publikovanje. U navedenom *Zborniku radova* objavljeno je 14 dostavljenih radova. Pored *Predgovora* (7-13), na bosanskom i engleskom jeziku, *Zbornik* je podijeljen na rubrike *Članci* i *Prilozi*, te su objavljeni sljedeći radovi.

Izvorni naučni rad autora dr. Miroslava Novaka (Slovenija) na temu *Umjetne inteligencije u službi arhivskih profesionalaca* (17-38), govori o potrebi korištenja modernih tehnoloških rješenja, *umjetne inteligencije*, u arhivskoj struci i nauci. Na kraju rada navedena je veoma obimna *Bibliografija* korištena za izradu rada.

Zatim, Assoc. Prof. Emel Sherif-Miftar, PhD (Sjeverna Makedonija) u stručnom radu *Orijentalni rukopisi i rijetke publikacije - baština u Republici Sjevernoj Makedoniji* (39-49), govori o uticaju islamske tradicije na sve aspekte države, kao što je administracija, obrazovni sistem, religija, jezik i dr, u životu muslimana u Osmanskom carstvu.

Rad mr. Jasmina Jajčevića, Selme Isić (Bosna i Hercegovina) *Arhivska građa vjerske provenijencije u arhivima Bosne i Hercegovine - stanje i značaj* (50-68), govori o arhivskoj građi vjerske provenijencije u Bosni i Hercegovini.

Mr. Amel Redžić (Bosna i Hercegovina) u stručnom radu *Arhivska građa vjerskih zajednica u Arhivu Unsko-sanskog kantona* (69-82), daje osnovne informacije o fondu *Kotarsko vakufsko - mearifsko povjerenstvo Cazin* i zbirkama: *Muftijsko bihaćko i Matične knjige bihaćkih župa* koji predstavljaju značajan potencijal za istraživače.

Danilo Bosnić i Željko Jakovljević (Bosna i Hercegovina) u preglednom naučnom radu *Baština banjalučkih trapista kroz tri vijeka* (83-98), govori o trapističkom redu koji su svojim djelovanjem ostavili neizbrisiv vjerski i kulturni trag širom svijeta, pa tako i u Banjoj Luci.

Natali Veličković (Srbija) u stručnom radu *Djelovanje Islamske vjerske zajednice u Nišu kroz građu Istorijskog arhiva Niš - Fond Sresko vakufsko - mearifsko povjerenstvo u Nišu* (99-114), govori o radu Vakufske uprave i Muftijstva Okruga niškog na osnovu originalne arhivske građe koja se čuva u ovom arhivu.

Snežana Radović, Nataša Radenković (Srbija) u preglednom naučnom radu *Život Jevrejske zajednice u Nišu kroz prizmu dokumenata fonda Crkveno-školske jevrejske opštine Niš (1695-1941)*, (115-135), govori o općim karakteristikama vjerskog, društvenog i kulturnog života jevrejske zajednice u Nišu kroz prizmu dokumenata koji se nalaze u Istorijskom arhivu Niš.

Mr. Adnan Tinjić, Hatidža Fetahagić (Bosna i Hercegovina) u stručnom radu *Značaj arhivskih fondova Arhiva Tuzlanskog kantona za izučavanje*

vjerskih prilika (islamska komponenta) na širem tuzlanskom području (136-155), govori o potencijalu primarne arhivske građe u arhivskim fondovima i zbirkama u navedenom Arhivu od značaja za istraživanje historije Islamske zajednice u Tuzli.

Danijela Branković (Srbija) u stručnom radu *Zbirka Monasterija - Franjevački samostan u Petrovaradinu (1699-1786)*, (157-163), govori o arhivskoj građi koja je dobijena iz Mađarske na osnovu restitucionalnih zahtjeva. Navedena zbirka odnosi se na franjevce koji su krajem XVII vijeka imali svoj posjed na petrovaradinskom zemljištu.

Suzana Petrović, Milena Stojković (Srbija) u stručnom radu *Pravoslavlje Pčinskog upravnog okruga*, (164-178), istražile su historijski kontekst i strukturu crkvene organizacije u tom Okrugu.

Mirzada Vrbanjac (Bosna i Hercegovina) u stručnom radu *Arhivska građa Islamske zajednice Travnik - stanje arhivskih fondova*, (179-187), analizira stanje arhivske građe fokusirajući se na arhivske fondove, organizaciju i čuvanje dokumenata koji su od krucijalnog značaja za razumijevanje kulturne i religijske historije ovog kraja.

Dr. Enver Ujkanović (Srbija) u stručnom radu *Arapsko - islamsko nasljeđe u građi Arhiva „Ras“ u Novom Pazaru*, (188-205), govori o Zbirci dokumenata na orijentalnim jezicima koja se čuva u ovom Arhivu.

Mr. Esaf Lević (Bosna i Hercegovina) u stručnom radu istražuje i prezentuje temu *Oduzimanje imovine vjerskih zajednica u dokumentima Imovinsko – pravne službe opštine Brčko*, (206-214), analizirajući arhivsku građu istoimenog upravnog organa, koji je djelovao od 1945. do 1992. godine.

Dr. sc. Ivo Orešković (Hrvatska) u preglednom naučnom radu *Luka Ploče (Aleksandrovo) - Ploče (Kardeljevo) u svjetlu bosansko - hercegovačke gospodarske politike*, (215-252), istražuje promjenu imena luke Ploče kroz historiju i značaj te luke za privredu Bosne i Hercegovine. Navedena privreda investirala je značajna sredstva za razvoj grada Ploče kao i za njegov multietnički razvoj.

U rubrici *Prilozi*, (255-258), dati su dokumenti vezani za održavanje Četvrtog kongresa arhivskih radnika Bosne i Hercegovine.

Svi radovi objavljeni u *Zborniku radova* sadrže literaturu - bibliografiju korištenih neobjavljenih izvora, knjiga, članaka, novina, kao i podatke sa interneta, što će olakšati budućim istraživačima da lakše dođu do dokumenata i literature za istraživanje navedenih tema.

Izdavači *Zbornika radova* su Arhivističko udruženje u Federaciji Bosne i Hercegovine i Arhivističko udruženje Bosne i Hercegovine. Redakciju *Zbornika radova* su činili; mr. sc. Omer Zulić (predsjednik Redakcije i glavni i odgovorni urednik), mr. Spomenka Pelić, mr. Jasmin Jajčević (urednik) i mr. sc. Sejdalija Gušić. *Zbornik radova sa Četvrtog kongresa arhivskih radnika Bosne i Hercegovine* u cjelosti je štampan sredstvima Federalnog ministarstva obrazovanja i nauke.

Zahvaljujući odlučnosti članova *Redakcije* da se Zbornik objavi došlo je do njegovog štampanja i objavljivanja. Zbornik radova i objavljeni radovi u njemu daju značajan doprinos za arhivsku službu u regionu, a posebno za Bosnu i Hercegovinu.

Radovi *Zbornika radova sa Četvrtog kongresa arhivskih radnika Bosne i Hercegovine* odnose se na djelovanje i rad svih monoteističkih religija zastupljenih na našim područjima: islama, pravoslavlja, katolicizma i judaizma. To će biti od koristi istraživačima da se ukratko upoznaju sa fondovima i olakšaju pristup potrebnim arhivskim fondovima i zbirkama u navedenim arhivima.

Zbornik radova pomoći će budućim istraživačima da lakše dođu do podataka prilikom istraživanja navedenih tema zbog čega ga preporučujem stručnoj i naučnoj javnost kako u Bosni i Hercegovini tako u regiji i šire.